

Psikolojik Danışman Bakış Açısıyla Okul Terki

Perspective of Psychological Counselors about School Dropout

Salih Emiroğlu^{ID}, Dilek Gençtanırım Kurt^{ID}

Öz. Bu araştırma psikolojik danışmanların görev yaptıkları okullarda karşılaştıkları okul terki problemlerine dönük görüşlerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 16 erkek 12 kadın olmak üzere 28 psikolojik danışman oluşturmaktadır. Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda risk faktörleri ve koruyucu faktörler ile ilgili tema ve kodlar belirlenmiştir. Risk faktörlerine ilişkin bireysel, okul kaynaklı, aile kaynaklı ve toplumsal olmak üzere dört ana tema altında toplanmıştır. Diğer problem durumu olan koruyucu faktörler okul kaynaklı ve aile kaynaklı olmak üzere iki tema ile açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul terki, okul psikolojik danışmanı, ortaöğretim, risk faktörleri, koruyucu faktörler

Abstract. This study was conducted to investigate the opinions of psychological counselors about the problem of school dropout that they encounter in the schools where they work. The study was conducted in phenomenological design, one of the qualitative research designs. The sample of the study consists of 28 psychological counselors, 16 male and 12 female. The analysis was conducted using content analysis methods. As a result of the analysis, themes and codes related to risk factors and protective factors were identified. The risk factors were grouped under four main themes: individual, school-based, family-based, and social. For the protective factors, which represent the other problem situations, two themes were explained as school-based and family-based.

Keywords: School dropout, school counselor, high school, risk factors, protective factors

Salih Emiroğlu

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye.
E-posta: emiroglusalih1@gmail.com,
0000-0002-4677-2909

Dilek Gençtanırım Kurt

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye.
E-posta: dgenctanirim@ahievran.edu.tr,
0000-0002-3718-6158

Geliş/Received: 20 Mart 2023/20 March 2023

Düzeltilme/Revision: 16 Haziran 2023/16 June 2023

Kabul/Accepted: 29 Haziran 2023/29 June 2023

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

Tüm ğretim kademelerinde öğrencilerin, başladıkları programı başarı ile tamamlamaları beklenen ve istendik bir durumdur. Bununla birlikte okula erişimin kolaylaştığı günümüz koşullarında dahi her yıl binlerce ğrenci kayıtlı olduğu programı başarı ile tamamlamadan okulu terk etmektedir. Özellikle ortaöğretim kademesinde bu oran dikkat çekici şekilde yüksektir. Mahoney (2018) genelde ortaöğretim kademesinde özellikle ortaöğretimin ilk basamağında okul terkinin daha fazla görüldüğünü ifade etmektedir. Eğitim Değerlendirme Raporu'na (2021) göre, Türkiye'de okullaşma oranı lise düzeyinde diğer kademelere nazaran daha düşüktür. Okula devam etmeyen bireylerin en fazla bulunduğu yaş aralığı olarak 14-17 belirtilmiştir. Her on öğrenciden biri liseye devam etmemektedir. Toplamda 500 bine yakın öğrencinin zorunlu olarak liseye devam etmesi gerektiği halde liseye devam etmediği görülmektedir.

Kişisel ve toplumsal sonuçları açısından önemli bir problem alanı olan okul terkine ilişkin literatürde farklı tanımlar bulunmaktadır. Örneğin, McWhirter ve diğerleri (2004) tarafından okul terki, bireyin başladığı programı tamamlamadan veya öğrenim gördüğu okulu mezun olmadan/diploma almadan bırakması olarak ifade edilmektedir. Bir başka tanımda öğrencinin genellikle başarısızlık gibi olumsuz durumlar karşısında genel bir eğitim sertifikası veya diploma almadan okulu bırakması olarak belirtilmektedir (Dekkers ve Claassen, 2001). MEB e-okul sistemi ise okul terkinin çok değişkenli olarak ele almaktadır. E-okul verileri incelendiğinde “ortaöğretimde ikinci kez sınıf tekrarına kalan, öğrenimine açık liseye kayıtlı olarak devam eden, öğrenim hakkını kullanmayan, kendi isteği ile öğrenim dışına çıkan, yurt dışına çıkan ve vefat eden bütün öğrenciler” okul terki kapsamında değerlendirilmektedir (Öğülmüş vd., 2013). Dolayısıyla okul terki sıklıkla bir eğitim programını tamamlamadan ayrılmayı ya da yarıda bırakmayı ifade eden bir kavramdır.

Literatürde okul terkinin ele alan çeşitli teoriler yer almaktadır. Battin-Pearson ve diğerleri (2000) bu teorileri “Genel Uyumsuzluk Teorisi”, “Uyumsuz Grup Üyeliği Teorisi”, “Düşük Okul Sosyalleşme Teorisi”, “Zayıf Aile Sosyalleşme Teorisi” ve “Yapısal Özellikler Teorisi” olarak beş başlık altında belirtmiştir. Genel uyumsuzluk teorisi; uyumsuz davranışların, okul terki problemiyle doğrudan ilişkili olduğunu savunmaktadır. Suç işleme, uyuşturucu kullanımı, erken cinsel deneyim, erken hamilelik gibi davranışların okul terkinde belirleyici olduğu ifade edilmektedir. Aynı zamanda bu davranışlar akademik yönelimle ilişkilidir. Uygunsuz davranışların artması ile düşen akademik başarının okul

terkinde etkili olduğu görülmektedir. Uyumsuz grup üyeliği teorisine göre, akranların ve akran gruplarının bireyin davranışı ve gelişimi üzerinde etkili olmasının yanı sıra akademik başarı üzerinde de belirleyici olduğunu ifade etmektedir (Battin-Pearson vd., 2000). Akran gruplarının okul terkinde de rol oynadığı görülmektedir (Evans vd., 1992). Buradan hareketle bu teori, uygun olmayan arkadaş grubunun okul terki probleminde temel belirleyici olduğunu düşük düzeyde akademik başarının uygun olmayan akran grubu ve okul terki konusunda aracılık ettiğini belirtmektedir. Düşük okul sosyalleşme teorisi, okul iklimi, okulun fiziksel özellikleri öğretmen ve yöneticilerin öğrencilere karşı tutumlarının okul terkinde etkisinin önemine dikkat çekmektedir. Zayıf aile sosyalleşme teorisi; bireyin gelişiminde temelden itibaren ailenin önemli bir faktör olduğunu olumsuz sosyal koşullardaki ailelere mensup bireylerin okul terkinde riskli bir konumda olduğunu belirtmektedir (Battin-Pearson vd., 2000). Ebeveynlerin boşanması, ebeveynlerin eğitim düzeyi, akademik beklentisi ve aile stresi gibi faktörlerin okul terkine neden olduğunu öne sürülmektedir (Fetler, 1989). Ayrıca sağlıklı sosyal koşullara sahip ailelere sahip olmayan bireylerin akademik anlamda yeterli başarıyı yakalayamadığını ve bunun sonucunda okul terkine neden olabileceğini ifade etmektedir. Okul terkinde demografik değişkenler de etkili olabilmektedir (Rumberger, 1987). Yapısal özellikler teorisi se bu demografik değişkenlerin yani cinsiyet, etnik köken sosyo-ekonomik düzey gibi faktörlerin akademik başarı ile ilişkili faktörler olduğu ve bu faktörlerin okul terkinin yordayıcısı olduğunu ifade etmektedir (Battin-Pearson vd., 2000). Teorilerde belirtilen tüm faktörlere akademik başarının aracılık ettiği belirtilmektedir.

Okul terki teorik açıklamalarda görüldüğü üzere farklı nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Birbiri ile bağlantılı olarak öğrenci kaynaklı, aile kaynaklı, okul ve sosyal çevre kaynaklı olarak ortaya çıkabilmektedir. Okul terkine neden olan bireysel etmenlerin başında cinsiyet gelmektedir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha fazla okul terki yaşadıkları görülmektedir (Entwisle vd., 2004; Feric vd., 2010; Gençtanırım Kurt 2022; Oakland, 1992). Bireysel etmenlerden bir diğeri akademik başarıdır. Okul terki yaşayan öğrencilerin akademik başarılarının düşük olduğu ve okula bağlılıklarının yeterli olmadığı görülmektedir (Alexa ve Baciu, 2021; Chavez vd., 1989; Fetler, 1989; Lessard vd., 2010). Devamsızlık (Feric vd., 2010; Gençtanırım Kurt, 2022; Giano, 2022; Taş vd., 2013), sınıf tekrarı (Gençtanırım Kurt, 2022; Taş vd., 2013), antisosyal davranışlar sergileme (Gençtanırım Kurt, 2022; Özer vd., 2011; Zorbaz ve Özer,

2020), okul dışında bir işte alışma (Gençtanırım Kurt, 2022; Zorbaz ve zer 2020), yaşca büyük olma (Gençtanırım Kurt, 2022) ve madde kullanımı (zer vd., 2011) gibi etmenler okul terkinde gözlenen diğer bireysel faktörlerdir. Ek olarak psikolojik rahatsızlık gösteren bireylerin diğer akranlarına oranla daha fazla risk altında bulunduğu belirtilmektedir (Parviainen vd., 2020).

Okul terki aile kaynaklı olarak da ortaya çıkabilmektedir. Ailenin sosyoekonomik düzeyi ve ailenin eğitime katılım düzeyi okul terkinde belirleyici olabilmektedir. Ailenin düşük gelir düzeyi ve ebeveynlerin düşük çalışma standartları okul terki olasılığını artırmaktadır (Gençtanırım Kurt, 2022; Oakland, 1992). Bunun yanı sıra, okulu terk eden bireylerin ebeveynlerinin eğitim sürecine daha az katılım sağladıkları ve bireyin akademik yaşantılarına daha az ilgi gösterdikleri grlmektedir (Blondal ve Adalbjarnardottir, 2009; Fetler 1989; Gençtanırım Kurt, 2022; Zorbaz ve zer, 2020). Okul terki bireysel ve aile kaynaklı ortaya çıkabildiği gibi okul kaynaklı olarak da ortaya çıkabilmektedir. Öğretmen ğrenci ilişkisi (Conteras vd., 2022; Gençtanırım Kurt, 2022; şimşek, 2011) ve öğrencilerin kendi aralarındaki olumsuz ilişkiler (Conteras vd., 2022) kaynak olabilmektedir.

Bireysel ve toplumsal düzeyde çeşitli faktörlerle açıklanan okul terki aynı zamanda bireysel ve toplumsal olarak bir takım olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Okulu terk eden bireylerin psikososyal olarak zorluklar yaşadıkları grlmektedir. Kwon (2020) tarafından okul terkinin bireylerde damgalanma, kaygı ve depresif belirtilerle sonuçlandığı belirtilmektedir. Yine okul terkinin toplumsal ve ekonomik olarak da önemli olumsuz sonuçlara neden olduğu belirtilmektedir (Karapür ve Gökgöz 2017; ğlmş vd., 2013). Okulu bırakan gençlerde yüksek işsizlik, düşük gelir düzeyi, sağlık sorunları ve suçlu davranışlar gibi toplumsal açıdan da olumsuzluklar içeren sonuçlar grlmektedir (Alpsaguh 2000; Archambault vd., 2009; Blondal ve Adalbjarnardottir, 2009; McCaul vd.,1992; Nattinger, 2011; Ramsdal ve Wynn, 2022; Ramsdal vd., 2018; Rumberger ve Lim, 2008). Okul terk eden bireyler daha zor iş bulmakta ve buldukları işlerde daha fazla çalışmalarına rağmen daha az ücret almaktadırlar (Speer, 2016). McCaul ve diğerleri (1992) okulu bırakan erkek öğrencilerin alkol kullanım oranlarının daha yüksek olduğunu, işsizlik oranlarının daha fazla olduğunu siyasi süreçlere katılımın arttığını, normlardan ve kültürel değerlerden uzaklaşmaya katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Ayrıca intihara teşebbüs gibi olumsuz durumların ortaya çıkmasına katkıda bulunabilmektedir (Ramsdal ve Wynn, 2022).

Okul terki, okula ulaşma imkanlarının daha kolay olduğu günümüz dünyasında düşüş eğiliminde olmasına rağmen yaşanmaya devam etmektedir. Avrupa Birliği ülkeleri, Amerika gibi ülkelerin yanı sıra Türkiye’de de okul terki oranları azaltmak adına önleme çalışmaları yapmakta ve eğitim politikalarını düzenlemektedir (Karapür ve Gökgöz, 2017). Avrupa Birliği ülkelerinde 2011’de erken okul terkinin azaltmaya dönük yayınlanan tavsiye raporunda %13.4 olan ortaöğretim kademesinde terk oranı 2020’de %10 seviyesinin altına düşürülmesine dönük çalışmalar başlatılmış ve 2019’da bu oran %10.2’ye gerilemiştir (Avrupa Komisyonu, 2019). Uluslararası Eğitim Araştırmaları Merkezi (NCES, 2021) tarafından 2021’de yayınlanan rapora göre Amerika Birleşik Devletleri’nde statüden bırakma oranı 2010’da %8.3 iken 2019’da %5.1 seviyelerine gerilemiştir. Avrupa İstatistik Ofisi (EUROSTAT, 2020) raporuna göre 2020’de Türkiye’de ortaöğretim kademesinde okul terki oranı %26.7 olarak açıklanmıştır. Ortaöğretim kademelerinde oranların bu denli fazla olması okul terki probleminin olumsuz sonuçlarında artış gözlenmesine sebep olabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda okul terkinin azaltmaya yönelik önleme çalışmalarının önemi anlaşılmaktadır. Ayrıca okulu terk etme nedenlerinin değişebileceği göz önünde bulundurularak önleme çalışmalarının güncellenmesi bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Okul terki sürecinde ve önlenmesinde psikolojik danışmanlara önemli görevler düşmektedir. Okul psikolojik danışmanları okullarda ruh sağlığı hizmetlerini sunmakta olan meslek grubudur (Arıcıoğlu ve Tagay, 2008). Ayrıca öğrencilerin bütün gelişim alanlarında beklenen gelişim görevlerini yerine getirmelerinde psikolojik danışmanların sorumluluk sahibi olduğu görülmektedir. Okul terkine neden olan akademik başarı, devamsızlık, okula bağlılık ve antisosyal davranışlar sergileme gibi etmenler ile başa çıkılmasında psikolojik danışmanlar görev almaktadır (Işık, 2020). Psikolojik danışmanların okul terki riski altında bulunan bireylerin tespit edilmesi ve bu bireylerin akademik ve davranışsal becerilerini geliştirme, kariyer planlarını yapma ve okul bağlantılarını artırma konusunda hizmet sunma görevleri bulunmaktadır (Dahir ve Cinotti, 2018). Eged ve diğerleri (1998) okul psikolojik danışmanlarının okul terki sürecinde önleme programları uygulamalarını ve öğrencilerin okul terki yaşamamaları için gerekli olan yardımı sunmaları gerektiğini ifade etmektedir. White ve Kelly (2010) okul psikolojik danışmanlarının risk altında olan öğrencilerin tanılama, izleme müdahale etme ve takip etme konusunda önemli rolleri bulunduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda okul terkinin önlenmesindeki rollerinin yanı sıra

okul terki problemi ile sık karşılaşan ve okul terki problemiyle etkili bir şekilde müdahale etme sorumluluğu olan okul psikolojik danışmanlarının okul terki sürecindeki deneyimleri, okul terki konusunda bilinmeyen rolleri ve okul terkine ilişkin görüşlerinin önemli olduğu düşünölmektedir.

Bu çalışmada okul terkinin psikolojik danışmanların bakış açıları ve deneyimleri çerçevesinde incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç çerçevesinde okul psikolojik danışmanları karşılaştıkları okul terki problemlerini göz önünde bulundurarak okul terkinin altında yatan faktörlere ilişkin görüşlerini ortaya koymak ve psikolojik danışmanların okul terki problemiyle karşı karşıya kaldıklarında süreçte neler ile karşılaştıkları, bu süreci nasıl yürüttüklerine dair bilgi almak ve psikolojik danışmanlara göre okul terkinde koruyucu faktörlerin neler olduğu konusundaki görüşlerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Buradan hareketle Okul psikolojik danışmanlarının okul terki problemine yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Okul psikolojik danışmanlarına göre ortaöğretimde okul terkine ilişkin risk faktörleri nelerdir?
2. Okul psikolojik danışmanlarına göre okul terkine ilişkin koruyucu faktörler nelerdir?

YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma yöntemi çerçevesinde olgubilim (fenomenoloji) deseninde gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, bireyin deneyimlerinin doğal koşullar altında doküman inceleme, gözlem, görüşme gibi veri toplama araçlarıyla gerçekleştirilen bir araştırma yöntemidir (Creswell, 2013). Olgubilim de belirli bir olguyu aydınlatmak amacıyla bireylerin bu olguyu nasıl anlamlandırdıklarını ortaya koymak (Lester, 1999) ve bilinen bir olgunun derinlemesine ve detaylı bir şekilde incelenmesini amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Araştırma Grubu

Araştırma 16 erkek 12 kadın olmak üzere toplamda 28 okul psikolojik danışmanı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar farklı illerdeki ortaöğretim kurumlarında

görev yapmaktadır. Araştırma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi çalışma grubunun önceden belirlenen yeterlilikleri taşıyan bireylerden oluşmasına dayanan yöntemdir (Patton, 2015). Bu örnekleme yönteminde çalışılacak olan grubun problem ile ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip olması gerekmektedir. Ölçütler araştırmacı tarafından hazırlanabileceği gibi daha önceden hazırlanmış ölçütler kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırmanın amacı göz önünde bulundurularak okul terki probleminin yaşanmış olması bir ölçüt olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan psikolojik danışmanların tamamı görev yaptıkları süre boyunca okul terki problemi ile karşılaşmışlardır. Araştırmaya katılan kadın psikolojik danışmanların yaşları 26–45 aralığında değişmektedir. Kadın psikolojik danışmanların beşi Meslek Lisesi, dördü Anadolu Lisesi ve üçü İmam Hatip Lisesinde görev yapmaktadır. Erkek psikolojik danışmanların yaşları 24–45 aralığında değişmektedir. Sekiz psikolojik danışman Meslek Lisesinde, sekiz psikolojik danışman ise Anadolu Lisesinde görev yapmaktadır. Araştırmaya katılan psikolojik danışmanların tamamı Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanından mezun olmuşlardır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu; kişisel bilgi formu ve soru listesinden oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, mezun olunan bölüm, görev yılı ve okul terki probleminin sıklığı ile ilgili sorular bulunmaktadır. Soru formunda “Sizce bir öğrencinin okulu terk etmesinde/bırakmasında rol oynayan etkenler nelerdir?” ve “Sizce terk etme/bırakma riski olan bir öğrencinin okula devam etmesini sağlayan koruyucu faktörler nelerdir?” şeklinde iki soru bulunmaktadır. Bu formun geliştirilmesi sürecinde araştırmacılar tarafından sorular hazırlanan uzman kanısına sunulmuş bu konuna Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanından üç uzmanın görüşü alınmış ve onların dönütleri çerçevesinde son hali verilen formun üç psikolojik danışmanla pilot çalışması yapılmıştır. Bunun ardından forma nihai hali verilmiştir.

İşlem

Araştırmanın yürütülmesi için Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi’nden etik kurul izni (Tarih ve Sayı: 02.02.2023-2023/01/11) alınmıştır. Görüşmeler 19 psikolojik

danışman ile yüz yüze, dokuz psikolojik danışman ile çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde katılımcılara araştırmanın amaçları ve nitelikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Görüşmelerin kayıt altına alınabilmesi için katılımcılardan izin alınmıştır. Katılımcılara ilk aşamada kişisel bilgi formundaki sorular yöneltilmiş daha sonra hazırlanan sorulara geçilmiştir. Görüşmeler ortalama 15–20 dakika arasında tamamlanmıştır. Görüşme sürecinde alınan ses kayıtları yazıya geçirilmiş ve analiz için hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda veri analizi, elde edilen verilerin analiz için hazırlanması ardından tema ve kodların belirlenmesi belirlenen kod ve temalara göre bulguların tablo, şekil veya yazılı bir şekilde ifade edilmesiyle gerçekleştirilir (Creswell, 2013). Bu çalışmada elde edilen veriler analiz edilirken içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi temaları, varsayımları ve anlamları anlamak belirlemek amacıyla bir dokümanın, görselin veya yazılı bir içeriğin ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesidir (Büyüköztürk vd., 2012; Lune ve Berg, 2017). İçerik analizi belirli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar “kodlama”, “kategorilere ulaşma”, “temaların belirlenmesi” ve “bulguların yorumlanması” olarak sıralanabilir (Tutar ve Erdem, 2020). Bu araştırmada ilk olarak deşifreleme süreci gerçekleştirilmiştir. Deşifreler tamamlandıktan sonra araştırmacılar birbirinden bağımsız olarak analiz sürecini gerçekleştirmiştir. Nitel araştırmaların güvenilirliğini artırmak amacıyla araştırmacılar birlikte çalışarak görüş birliği oluşturmaları sağlanması beklenmektedir. (Creswell, 2013). Bu görüş birliğini hesaplamak için $[\text{görüş birliği} / (\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}) * 100]$ formülü ile elde edilmesi gereken değerin %80 olması gerekmektedir (Miles ve Huberman 1994). Bu çalışmada yapılan kodlamalarda %90 benzerlik oranı elde edilmiştir. Bu sonuca bakıldığında ise çalışmanın güvenilir olduğu söylenilebilir. Ayrıca psikolojik danışmanların verdiği cevaplar doğrudan yazılarak yorumlanmıştır. Erkek katılımcılar E-1, E-2, E-3,... şeklinde kadın katılımcılar K-1, K-2, K-3,... şeklinde kodlanmıştır.

BULGULAR

Araştırma problemine dayalı olarak analizler gerçekleştirilmiş ve bulgular araştırma problemlerine dayalı olarak sunulmuştur.

Risk Faktörlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci problem durumu olan “Psikolojik danışmanlara göre risk faktörleri nelerdir?” sorusuna yönelik olarak dört ana tema, 11 alt tema belirlenmiştir. Belirlenen tema ve alt temalar Şekil 1’de belirtilmiştir.

Bireysel Faktörler

Bireysel faktörler okul terkine sebep olabilecek ana etkenlerden birisidir. Katılımcılar öncelikle bireysel faktörler üzerine odaklanmıştır. Bireysel faktörler ile ilgili olarak dört alt tema bulunmaktadır.

Motivasyon Eksikliği

Katılımcılar okul ile ilgili olarak herhangi bir hedefleri olmadığını, derslere güdülenmekte zorluk çektiklerini, kendilerine güvenmediklerini okulun isteklerini karşılayamamaları gibi faktörlerin okul terkine neden olduğunu belirtmişlerdir. Aşağıda bu alt temaya ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

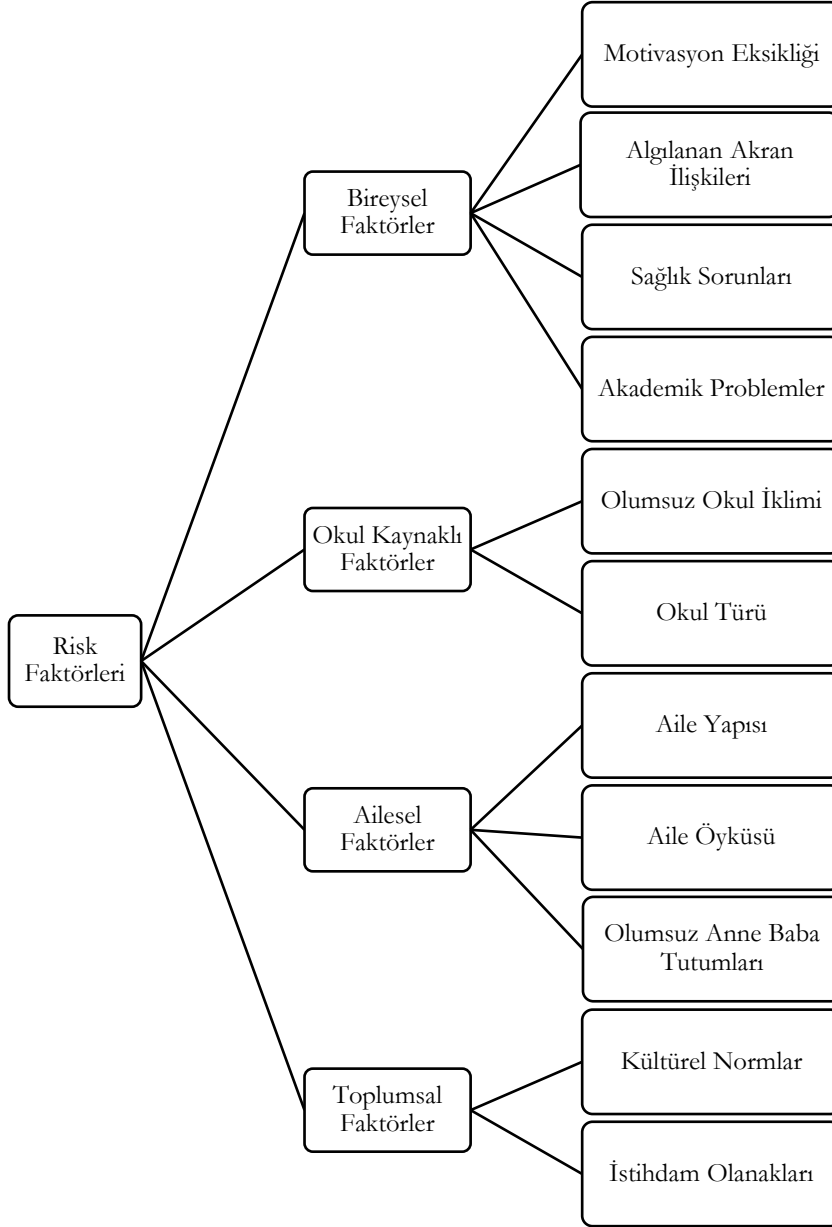
“...Bir öğrencim ilk dönemin başlarında ilk sınavlar henüz yapılmışken yanıma geldi. Hocam ben yapamıyorum sınıfta kalacağım okulu bırakmak istiyorum dedi. Kendilerine hiçbir şekilde güvenmiyorlar. (K-12)”

“...Öğrencilerin okula ve üniversiteye dair hiçbir hedefleri yok. Yapamadıklarını söylüyor. Ben okumak istemiyorum diyor. (E-9)”

“...Öğrenciler okula gelmek istemiyorlar. Okulun çok fazla zaman aldığını ve çabuk sıkıldıklarını söylüyorlar. Okul dışındaki aktiviteler daha cazip geliyor. (E-4)”

Algılanan Arkadaş İlişkileri

Katılımcılar öğrencilerin okulu terk etmelerinde akranların önemli bir yer edindiğini ifade ettiler. Olumsuz akran gruplarına katılan öğrencilerin riskli davranışlar sergileme olasılığının arttığını ve bu durumun okuldan uzaklaşmalarına sebep olduğunu, öğrencilerin okulu terk eden arkadaşlara sahip olmalarının önemli unsurlar olduğunu belirtmişlerdir. Devam eden kısımda akran ilişkileri alt temasına ait görüşlere yer verilmiştir.

Şekil 1. Risk faktörleri

“...Ben akran gruplarının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Örneğin bir öğrencim bu nedenden dolayı sürekli okuldan kaçmaya başlayarak devamsızlığını doldurdu ve açık liseye geçti. (E-8)”

“...Bu konuda öğrencilerin okulu terk eden arkadaşlarının olması da çok önemli bence. Öğrenciler onları görüp örnek alabiliyorlar. (K-11)”

“...Arkadaş çevresi çok önemli bir faktör. Öğrencileri okulda tutan da okuldan uzaklaştıran da arkadaşları olabiliyor. (E-13)”

Sağlık Sorunları

Katılımcılar sağlık ile ilgili nedenlerin okul terk etmeye neden olabileceğini ifade etmektedirler. Aşağıda sağlık sorunları alt temasına ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

“...Epilepsi artık çok sık görülen bir hastalık. Okulumuzda bu hastalığa sahip olan öğrencilerimiz var. Öğrenciler okulda kaygı yaşadıklarında daha fazla nöbet geçiriyorlar. İlk dönem bir öğrencim bu yüzden açık liseye geçiş yaptı. (K-8)”

“...Ek olarak bence depresyon. Depresyon tanısı alan öğrencilerim var. Bu öğrencileri okulda tutmak çok zor oluyor (E-15).

Akademik Problemler

Katılımcılar öğrencilerin akademik anlamda başarı elde edemeyen, akademik olarak yetersiz olan öğrencilerin okulu bırakma konusunda etkili olduğunu ifade etmektedirler. Aşağıda akademik problemler alt temasına ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

“...Kesinlikle akademik başarısızlık derim ben. Genelde başarısı düşük olan öğrenciler okuldan çabuk soğuyorlar ve okulu bırakmak istiyorlar. (E-5)”

“...Öğrenciler geldikleri okullarda yeterli altyapıyı sağlayamamışlar. Yani temelde eksiklikleri var. Bizim okulumuz Anadolu lisesi normal seviyenin üstünde başarı düzeyine sahip bir okul. Öğrenci bu okula geldiğinde tabii akademik anlamda zorlanıyor. Geçen ay bu nedenden dolayı iki öğrencim açık liseye geçiş yaptı. (E-6)”

“...Öğrencilerin akademik anlamda yetersiz olması bir faktör. Öğrenci başarılı olmadığını gördüğünde burası benim yerim değil diyor ve okulu terk ediyor. (K-9)”

Okul Kaynaklı Faktörler

Katılımcılar okulun bireyin yaşamında önemli bir yer tuttuğunu hatta öğrencinin ailesi ile geçirdiği vakitten daha fazla vakit geçirdiği bir ortam olduğunu bu yüzden öğrencilerin okulda karşılaştıkları durumların terk probleminde temel etkenlerden biri olduğunu ifade etmişlerdir. Okul kaynaklı faktörler temasına ilişkin iki alt tema bulunmaktadır.

Olumsuz Okul İklimi

Katılımcılara göre okulda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin öğrencilere karşı sergiledikleri davranışlar öğrencilerin terk etme davranışını etkileyen bir faktördür. Aşağıda bu alt temaya ilişkin katılımcıların görüşlerine yer verilmiştir.

“...Öğrenci öğretmen ilişkisi bir diğer neden olabilir. Öğrenciler öğretmenler tarafından anlaşılmadıklarını hissettiklerinde okuldan soğuyorlar. (K-12)”

“...Bence burada yöneticilerin de etkisi var. Geçen ay bir öğrencimiz problem yaşadı idareyle ve okulu bıraktı. İdarenin tutumu çok sertti ve öğrenciyi anlamak istemediler. Aslında çözülemeyecek bir sorun değildi. (K-2)”

“...Öğretmenlerin öğrencilere karşı tutumları da etkili. Öğretmenler bazen olumsuz tutum sergileyebiliyorlar. Öğretmenleriyle problem yaşayan bir öğrenciyi okulda tutmak çok da kolay değil. (E-10)”

Okul Türü

Katılımcılar okul ile ilgili olarak okul türünün etkili olduğunu belirtmişlerdir. Aşağıda okul türü alt temasına ilişkin görüşler verilmiştir.

“...Okulun türü bir diğer risk faktörü. Ben daha önce meslek lisesinde görev yaptım. Orada daha fazla karşılaşıyordum okul terkıyla. Şimdi Anadolu lisesindeyim her açıdan iyi bir okul. Burada çok nadir karşılaşıyorum. (E-14)”

Ailesel Faktörler

Aile bireylerin hayatının her noktasında yer edinen bir kurumdur. Bireylerin eğitim hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Bireylerin eğitim süreçlerine devam

etme ve eğitim sürecini tamamlama noktasında aile vazgeçilmez bir unsurdur. Katılımcılar okul terki sürecinde aile ile ilgili faktörlerin bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu noktada aile teması altında üç alt tema bulunmaktadır.

Aile Yapısı

Katılımcılar aile bireylerinin boşanmış olması, aile içinde geçimsizlik olması, ebeveyn kaybı gibi ailesel faktörleri okul terkinde risk olarak ifade etmişlerdir. Aşağıda aile yapısı alt temasına ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

“...Genellikle velilerin problemleri öğrencilere yansıyor. Aile içerisinde sürekli kavga gürültü, buzursuzluk varsa bu öğrenciyi çok fazla etkiliyor. (K-4) “

“...Ebeveynlerin boşanmış olması terklere sebep olabiliyor. Öğrenciler zaten ergenlik döneminde böyle durumlarda kendilerini suçlayabiliyorlar. Öğrenci ilgiyi kendi üzerine çekmek için olumsuz davranışlar sergileyebiliyor. (E-1)”

“...Bir öğrencim vardı aniden babasını kaybetti. Tabii kabullenmesi çok zor bir durum. Baba faktörü çok önemli tabii. Öğrenci babasını kaybettikten sonra farklı ortamlarda uygunsuz kişiler ile arkadaşlık kurmaya başladı. Giderek okuldan uzaklaştı. Devamsızlığını doldurdu ve en sonunda bıraktı. (K-1)”

“...Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi düşükse öğrenciler okulu bırakıp bir işte çalışmak zorunda kalabiliyorlar. (E-12)”

“...Bazı öğrencilerimiz tamamen zorunlu sebeplerden dolayı okulu bıraktı. Ailenin durumu maddi olarak iyi değildi. Öğrenci mecburen çalışması gerektiğini söyleyerek ayrıldı. (E-9)”

Aile Öyküsü

Katılımcılar bu alt temaya ilişkin ailede daha önce okul bırakan bireylerin model alınabileceğini ve bu bireylerin okul terkinde risk yaratabileceğini ifade etmişlerdir. Devam eden kısımda bu alt temaya ilişkin görüşlere yer verilmiştir.

“...Aile bireylerinden okulu bırakanlar varsa öğrenci o bireyleri örnek alabiliyor. Bir öğrencim sürekli okulun gereksiz olduğundan abisinin okumayıp esnaflık yaptığından ve iyi bir yaşam standartları olduğunu anlatmıştı. Okulda vakit kaybettiğini ve bırakmak istediğini söyledi. Biz gerekli görüşmeleri yaptık ama kesin kararı verip açık liseye geçiş yaptı. (E-2)”

Olumsuz Anne Baba Tutumları

Katılımcılar anne babanın sergilediği tutumların okul terkine neden olduğunu ifade etmektedirler. Anne baba tutumları alt teması ile ilgili görüşler aşağıda yer almaktadır.

“...Ailelerin ilgisizliği başka bir neden. Öğrencilerin takibini yapmıyorlar. Akademik anlamda desteklemiyorlar. Öğrenci aslında iyi yetenekli bir öğrenci ama bunu kullanamıyor. Aile bu kısımda devreye girmesi gerekiyor bence gerekli desteği sunarlarsa öğrenciler okula daha fazla bağlılık gösterebilirler (E-3).”

“...Aile öğrencinin okula kaydını yaptırıyor ve bu aileyi son görüşümüz oluyor. Aile çocuğun okulda ne yaptığından bir haber. Bir öğrencimiz devamsızlık süresini doldurdu sınıfta kalması kesinleşti ve öğrenci okulu bırakmak istedi. Buna rağmen ailesi ile çok zorlukla iletişime geçebildik. (K-10)”

“...Ailenin okula bakış açısı çok önemli. Bazı aileler öğrencilerin okumamalarını zaten kendi işlerinin olduğunu ve öğrencilerin bu işleri devam ettireceklerini düşünüyorlar. (E-12)”

“...Sadece aile baskısıyla bu okula gelen öğrenciler. Öğrenci geliş diyor hocam ben řu alana ilgi duyuyorum burada okumak istemiyorum diyor. Ama ailelere bunu anlatmak kolay değil. Sonunda ne oluyor öğrenci isteksiz olduğu için okula devam etmiyor kaçıyor. Zaten iki yıl üst üste kaldığında sistem onu açık liseye yönlendiriyor. (E-8)”

Toplumsal Faktörler

Katılımcılar toplumsal bazı etkenlerin okul terkine neden olduğunu ifade etmişlerdir. Toplumsal faktörler temasına yönelik iki alt tema bulunmaktadır.

Kültürel Normlar

Katılımcılar bireylerin ve ailelerinin sahip oldukları dini inanışlardan ve yönelimlerden dolayı okuldan ayrıldıklarını belirtmişlerdir. Bu alt temaya ait bazı görüşler aşağıda ifade edilmiştir.

“...Mesela bir öğrencim vardı. Dini inancından dolayı açık liseye geçmişti. Yani karma eğitim görmek istemiyordu. Karşı cinslerle aynı ortamda eğitim almak istemedi ve açık liseye geçti. (K-3)”

“...Aileler çocuklarının dini inançlarına bağlı olarak yetişmesi ve erkeklerle aynı ortamda bulunmaması için öğrencileri zorla buraya gönderiyorlar. Öğrencilere bazı dersler ağır geliyor. Bu dersleri almak ve bu okulda okumak istemiyorlar. Aile farklı bir okula da göndermiyor. Öğrenci yapacak bir şeyi olmadığı için mecbur açık liseye geçiyor. Yani okulu terk ediyor. (K-9)”

İstihdam Olanakları

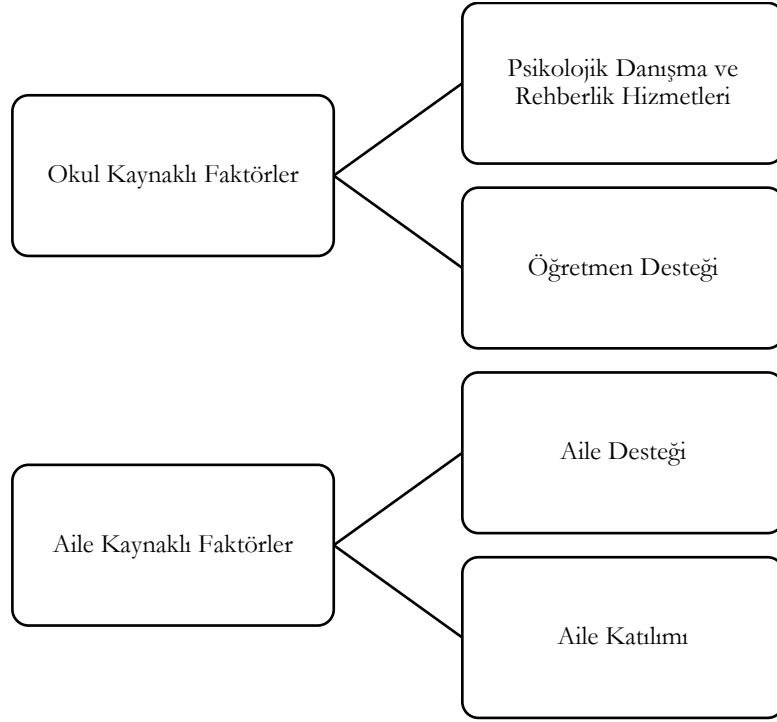
Katılımcılar çevredeki iş olanaklarının fazla veya az olmasının okulu terk etmeye neden olduğunu belirtmişlerdir. Bu alt temaya ilişkin katılımcıların görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

“...Şimdi şöyle bir durum da var. Ben Gaziantep’te görev yaptım. Sanayi orada çok gelişmiş öğrencilerde şöyle bir algı vardı. Benim okumama gerek yok burada istediğim işi bulurum veya istediğim işi kurarım zaten okuduktan sonra kazanacağım parayı burada okumadan da kazanabiliyorum şeklinde düşünüyorlardı. Böyle olunca öğrencileri okulda tutmak çok zor oluyor. (E-6)”

“...Öğrenciler artan işsizlik oranlarını çok iyi görüyorlar. Bir öğrencim okulu bırakmaya karar verdi. Görüşme yaparken hocam artık üniversite mezunları bile doğru düzgün iş bulamıyor ben neden okuyayım şeklinde bir şey söylemişti. Yani sistemsiz olarak işsizlik oranlarının fazla olması ve üniversite bittiğinde bile işsiz kalınması öğrencileri etkiliyor. (K-5)”

Koruyucu Faktörlere İlişkin Bulgular

Okul psikolojik danışmanları okul terkine karşı koruyucu faktörleri aile ve okul çerçevesinde belirtmişlerdir. Koruyucu faktörler ana teması içerisinde iki tema ve bu temalara yönelik dört alt tema belirlenmiştir. Belirlenen bu temalar ve alt temalar Şekil 2 üzerinde ifade edilmiştir.

Şekil 2. Koruyucu faktörler

Okul Kaynaklı Faktörler

Katılımcılar bu tema altında okullarda görevli personellerin etkisini ifade etmektedir. Bu temaya yönelik olarak iki alt tema bulunmaktadır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri

Katılımcılar psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerin etkisine dikkat çekmişlerdir. Psikolojik danışmanların okul terki problemi ortaya çıkmadan önce ve terk problemi ortaya çıktıktan sonra gerçekleştirdiği çalışmaların önemli bir koruyucu faktör olduğu görölmektedir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri alt temasına ilişkin katılımcı görüşleri devam eden kısımda verilmiştir.

“...Psikolojik danışmanların yani bizlerin yaptığı çalışmalar çok önemli. Okul terki sürecinde bence en fazla kritik görev bizlere düşüyor. Hatta öğrenciler okulu terk edecek düzeye gelmeden bir şeyler yapılması durumun terke kadar gelmemesi çok önemli. (K-5)”

Öğretmen Desteği

Katılımcılar sınıf rehber öğretmenleri, diğer öğretmenler ve yöneticilerin duygu, düşünce ve davranışlarının olumlu olmasının ve öğrencilere anlaşıldıklarını hissettirmelerinin okul terki riskine karşı önemli bir koruyucu faktör olduğunu belirtmektedirler. Öğretmen desteği alt temasına ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“...Sınıf rehber öğretmeni çok etkili. Öğrencilerle sürekli içi içe bulunan yani onları daha fazla gözleme imkân olan kişi. Öğrencilerin sürekli takibini gerçekleştirmesi ailelerle iletişim halinde olması ve diğer paydaşlarla birlikte iş birliği yapması gerekli. (E-16)”

Aile Kaynaklı Faktörler

Katılımcılar bu tema altında ailenin önemine dikkat çekmektedir. Bu temaya ilişkin iki alt tema bulunmaktadır.

Aile Desteği

Katılımcılar ailenin öğrenciye gelişimi açısından sunduğu desteğin önemli bir koruyucu faktör olduğuna dikkat çekmektedir. Aile desteği alt temasına ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“...Aile öğrenciyi desteklerse her şey çok farklı oluyor. Kritik bir öneme sahip bence bu destek. Öğrenci zorluk yaşadığında bile destek görüyorsa bu zorluklarla başa çıkmak için daha fazla çaba sarf ediyor. (K-2)”

“...Ailenin çocuklara destek sunması çok önemli bir faktör. Ailenin desteğini hisseden çocuklar daha sağlam adımlarla ilerliyor. (E-7)”

Aile Katılımı

Katılımcılar, ailenin eğitim sürecine katılımını koruyucu faktör olarak ifade etmişlerdir. Aile katılımı alt temasına ilişkin katılımcı görüşleri devam eden kısımda belirtilmiştir.

“...Ailenin bilinęli olması bunun sonucu olarak da ailenin eğitim sürecine aktif katılımı ve öğrencinin eğitim sürecinde sağladığı destek bence çok önemli bir faktör. (E-12)”

“...Anne babaların çocuğun eğitim hayatında aktif bir rol almaları çocuklarını takip etmeleri onların yanında olduklarını hissettirmeleri önemli bir koruyucu faktör. (K-4)”

TARTIŐMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul psikolojik danışmanlarına göre okul terki için risk faktörleri bireysel faktörler, okul ile ilgili faktörler, ailevi faktörler ve toplumsal faktörler olarak bulgulanmıştır. Bireysel faktörler öğrencinin motivasyon eksikliği, akran ilişkileri, sağlık sorunları ve akademik problemlerini ifade etmektedir. Bireyin motivasyon eksikliği, okul ile ilgili hedeflerinin bulunmaması okula ve derslere karşı isteksiz davranması güdülenme düzeyinin yetersiz olması risk olarak görölmektedir. Alanyazın incelendiğinde bulguları destekleyici çalıŐmalara rastlanmaktadır. Öğrencilerin okul ile ilgili herhangi bir hedeflerinin olmaması, derslere isteksiz katılmaları yeterince güdülenememelerinin okul terkine neden olduğu görölmektedir. Fan ve Wolters (2014) motivasyonel inanç ve tutumların okul terkine neden olduğunu belirtmektedir. Benzer olarak akademik motivasyon düzeyi ve öğrencilerin öz yeterlilik inançlarının düşük olması okul terkinin yordayan önemli faktörler olduğu belirtilmektedir (Alivernini ve Lucidi, 2011; Ricard ve Pelletier, 2016). Okul terkinde öğrencinin akranlarıyla olan ilişkileri etkili olmaktadır. Öğrencilerin olumsuz arkadaş çevrelerine sahip olması, çevrelerinde okulu terk eden akranların bulunması ve bu akranların model alınması gibi durumlar okul terkinde risk faktörleri olarak değerlendirilebilir. Dirik (2020) okulu terk eden arkadaşlara sahip olmanın öğrencileri etkilediğini ifade etmektedir. Ream ve Rumberger (2008) olumlu arkadaş grubuna sahip olan bireylerin okula bağlılıklarının arttığını ve derslere akademik olarak katılımlarında, akademik başarılarında artış olduğunu aksine olumsuz akran gruplarına sahip bireylerin riskli davranışlar gösterdiğini ve okuldan uzaklaŐtıldığını ifade etmektedirler. Benzer olarak Battin-Pearson ve diğerleri (2000) “Uyumsuz Grup Üyeliği” olarak adlandırdığı teorisinde uyumsuz akran grubuna sahip olmanın okul terkinde doğrudan etkili bir faktör olduğunu belirtmektedir. Aluede ve Ikechukwu'nun (2003) gerçekleştirdiği çalışmada okul terkinde akran faktörünün etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar çeŐitli etkenlere dayalı olarak farklı sonuçlar gösterebilmektedir. Çalışmanın gerçekleŐtirildiđi toplumun özellikleri, eğitim politikaları vb. durumların araştırma sonuçlarında etkili

olabileceği düşünülmektedir. Diğer bulgu olan sağlık faktörlerinde bireylerin epilepsi, depresyon gibi sağlık sorunları yaşamalarının okul terkine neden olduğu belirtilmiştir. Archambault ve diğerleri (2009) depresif semptom gösteren bireylerin diğer bireylere oranla okulu bırakma ihtimalinin iki kat daha fazla olduğunu belirtmektedir. Bu sonuçlara benzer olarak alanyazında farklı çalışmalar bulunmaktadır (Askeland vd., 2022; Fletcher, 2010; Quiroga vd., 2013). Syvertsen ve diğerleri (2020) epilepsi hastalığının bilişsel zorluklar yarattığını ve epilepsili bireylerin akademik başarılarının düşük olduğunu ifade etmektedir. Okul bu bireyler için kaygı yaratan bir ortamdır. Bu durum okulu bırakmaya sebep olmaktadır. Bireysel faktörler alt temasına ilişkin diğer bir bulgu akademik problemlerdir. Araştırma bulgularına göre akademik başarının düşük olması, öğrencinin akademik anlamda kendini yetersiz hissetmesi bireylerin sağlam bir temel almadan liselere gelmeleri okul terkinde risk faktörleri olarak gösterilebilir. Battin-Pearson ve diğerleri (2000) “akademik arabuluculuk” olarak ifade ettiği teoride akademik anlamda başarısızlık yaşayan bireylerin okul terk etme konusunda daha fazla risk altında olduğunu ifade etmektedir. Alanyazında benzer olarak akademik başarı düzeyinin düşük olmasının okul terkine etki ettiğini ortaya koyan farklı çalışmalar bulunmaktadır (Dirik, 2020; Fortin vd., 2013; Lessard vd., 2010; Yorğun, 2014). Alexander ve diğerleri (1997) ise öğrencilerin liselere gelmeden önceki deneyimlerinin okul terkine etkili olduğunu söylemektedir. Öğrencilerin liseye gelmeden önce akademik anlamda eksik olması okul terkine neden olan bir faktördür.

Okul kaynaklı faktörler ile ilgili temaya ilişkin olarak “olumsuz okul iklimi” ve “okul türü” alt temaları belirlenmiştir. Öğretmenlerin öğrencilerle kurduğu iletişim, yöneticilerin ve öğretmenlerin öğrencilere sergilediği tutumlar ve okul türü okul terkine etkilemektedir. Öğretmenlerin öğrencilerle kurduğu ilişkinin niteliğinin okul terkine bir etken olduğu görülmektedir. Contreras ve diğerleri (2022) bu bulguyu destekleyen bir sonuca ulaşmışlardır. Öğretmen öğrenci arasındaki olumsuz ilişki ve öğrencilerin kendi aralarında kurdukları ilişkinin olumsuz olması okul terkine anlamlı düzeyde yordadığı belirtilmiştir. Davis ve Dupper (2004) öğretmen öğrenci ilişkisinin önemine dikkat çekerek ve okul terkine önleme çalışmalarında bu ilişkinin geliştirilmesine dikkat çekmektedir. Lessard ve diğerleri (2010) ise gerçekleştirdiği çalışmada öğrenci öğretmen ilişkisinin okul terkine yordayan bir faktör olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bilinçsiz yönlendirmeye yönelik literatürde bulguya rastlanmamıştır. Rehberlik hizmetlerinin bu noktada önemli olduğu ve bireylerin ilgi yetenek ve değerlerine

yönelik yöneltme yapılması gerektiği düşünöldüğünde önemli bir faktör olarak görölebilir. Okul türünün okul terkinde etkili olduğu görölmektedir. Okul terkleri Türkiye’de en fazla meslek liselerinde gerçekleştiği bulgulanmıştır (Öğölmüş, 2013). Ancak bu sonuç ölkelerin eğitim sistemleri ve okul türlerine göre değişiklik gösterebilir.

Ulaşılan ana temalardan bir diğeri aile faktörleri temasıdır. Bu temaya ilişkin alt temalar ise “aile yapısı”, “aile öyküsü”, “olumsuz anne baba tutumları” olarak belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ailenin parçalanmış olması, ebeveyn kaybı ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, ailenin eğitim düzeyi, ailenin eğitsel açıdan öğrenciden beklentileri, ailenin ilgisizliği ve ailenin baskısı okul terkinde risk taşıyan faktörler olarak bulgulanmıştır. Bu sonuç “zayıf aile sosyalleşmesi” teorisinde belirtilen durumlarla benzerlik göstermektedir. Zayıf aile sosyalleşme teorisi; ailenin tutumları, ailenin eğitim düzeyi ve ebeveynlerin boşanmış olmasının okul terkinde önemli rol oynadığı ifade etmektedir (Battin-Pearson vd., 2000). Literatürde benzer şekilde bu bulguyu destekleyen sonuçlara ulaşıldığı görölmektedir (Aluede ve Ikechukwu, 2003; Oakland, 1992; Reyhner, 1992; Rosenthal, 1998).

Toplumsal faktörler ile ilgili ulaşılanlara bakıldığında “kültürel normlar” ve “istihdam olanakları” ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Kültürel ve dini değerlerin hayatımıza yön verdiği görölmektedir. Bu araştırmada karma eğitim görmek istemeyen kız öğrencilerin okulu terk etmesi ile ilgili bir sonuca ulaşılmıştır. Burada ailenin sahip olduğu dini inanışlar da etkili olmaktadır. Öğrencilerin isteksiz olmasına rağmen ailenin inanışlarına bağlı olmalarını istemeleri ve onları zorlayıcı bir tutumla imam hatip liselerine göndermeleri okul terkinde etkili olan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda literatürde çok fazla araştırma bulunmamaktadır. Ay (2021) yaptığı araştırmada ilahiyat faköltesini terk edenlerin terk etme nedenlerini incelemiştir ve ailenin etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bireyin isteksizliğine rağmen ailenin yönlendirmesi ve zorlamasıyla ilahiyat eğitimine gelen öğrencilerin okulu terk edebildikleri ifade edilmektedir (Ay, 2021; Baltacı, 2019). Eğitim politikaları öğrencilerin okula bakış açılarını etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevredeki iş olanaklarının fazla olması ve getirisinin yüksek olması okul terkinde bir faktör olduğu görölmüştür. Bunun yanı sıra üniversite mezunlarının işsiz kalmasının öğrencilerin okula bakış açılarını etkilediği ve öğrencilerin buna bağlı olarak okul terki yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Warren ve Lee (2003) bu sonucun aksine iş gücü piyasasına göre okul terki oranlarının değişmediğini belirtmektedir.

Araştırmanın son problem durumu olan okul psikolojik danışmanlarına göre okul terkinde koruyucu faktörlere ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Koruyucu faktörler okul kaynaklı faktörler ve ailesel faktörler olarak iki kategoride incelenmiştir. Psikolojik danışmanların gerçekleştirdiği çalışmaların, diğer öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin öğrencilerle olumlu ve güçlü iletişim kurmaları, öğrencilere karşı olumlu tutum sergilemeleri ve öğrencilere anlaşıldıklarını hissettirmelerinin okul kaynaklı koruyucu faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dirik (2020) okul personelinin öğrencilerle olumlu ilişkiler kurmalarının okula bağlılığı artırdığını ifade etmektedir. Knesting (2008) öğrencilerin dinlenildiğini ve anlaşıldığını hissetmeleri ve öğrencilerle kurulan iletişimin önemine dikkat çekmektedir. Bir diğer koruyucu unsur aile olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ailenin öğrenciye sunduğu destek ve ailenin eğitim sürecine katılımı okul terkinde karşı koruyucu faktörler olarak gösterilebilir. Ailenin sunduğu destek öğrencinin okula bağlılığının artmasında ve akademik başarısında etkili olan bir faktördür. Lagana (2004) akran ve aile desteğinin yetersiz olduğu durumlarda okul terki riskinin arttığını ifade etmektedir. Blondal ve Adalbjarnardottir (2009) ebeveyn desteğinin niteliğinin okul terkinde etkili bir faktör olduğuna değinmektedir. Anne baba tutumlarının okul terkinde etkili olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra anne babaların bilinçli davranmaları ve eğitim sürecine aktif katılım sağlamaları öğrencilerin okula bağlılığını artırdığı akademik anlamda katkı sağladığı ve okul terkinde koruyucu faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre elde edilen veriler kapsamında okul psikolojik danışmanlarına dönük olarak öneriler sunulabilir. Psikolojik danışmanlar terk problemi ortaya çıkmadan önce risk faktörlerinin ortadan kaldırılmasına dönük olarak önleyici çalışmalar gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin akademik başarılarını artırmaya dönük olarak bireysel takip ve eğitsel stratejiler ile ilgili uygulamalardan yararlanılabilir. Velilerin eğitim sürecine katılımları ve öğrenci veli ilişkilerini geliştirilmesi amacıyla seminerler ve görüşmeler gerçekleştirilebilir. Ayrıca öğrencilerin okula bağlılığının sağlanması amacıyla okul iklimini geliştirici çalışmalar ve öğretmen öğrenci ilişkisinin geliştirilmesi amacıyla öğretmenlere dönük çalışmalar yapılabilir. Araştırma sonuçlarına göre araştırmacılara dönük olarak öneriler verilebilir. Bu araştırma okul psikolojik danışmanları perspektifinden gerçekleştirilmiştir. Sınıf rehber öğretmenleri ve okul yöneticileri ile araştırmalar gerçekleştirilerek okul terki problemi geniş çaplı olarak ortaya konulabilir.

KAYNAKÇA

- Alexa, S., & Baciu, E.-L. (2021). School dropout and early school leaving in Romania: Tendencies and risk factors. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(2), 18–38. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/408>
- Alexander, K. L., Entwisle, D. R., & Horsey, C. S. (1997). From first grade forward: Early foundations of high school dropout. *Sociology of Education*, 70(2), 87–107. <https://doi.org/10.2307/2673158>
- Alivernini, F., & Lucidi, F. (2011). Relationship between social context, self-efficacy, motivation, academic achievement, and intention to drop out of high school: A longitudinal study. *The Journal of Educational Research*, 104(4), 241–252. <https://doi.org/10.1080/00220671003728062>
- Aluede, O., & Ikechukwu, B. (2003). Analysis of the variables that predispose adolescents to dropout of schools. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 25, 181–192. <https://doi.org/10.1023/A:1026284329850>
- Archambault, I., Janosz, M., Morizot, J., & Pagani, L. (2009). Adolescent behavioral, affective, and cognitive engagement in school: Relationship to dropout. *Journal of School Health*, 79(9), 408–415. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2009.00428.x>
- Arcioğlu, A., & Tagay, . (2008). Okullarda ruh sağlığı hizmetleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(2), 76–83.
- Askeland, K. G., Be, T., Sivertsen, B., Linton, S. J., Heradstveit, O., Nilsen, S. A., & Hysing, M. (2022). Association of depressive symptoms in late adolescence and school dropout. *School Mental Health*, 14, 1044–1056. <https://doi.org/10.1007/s12310-022-09522-5>
- Ay, M. F. (2021). İlahiyat fakültelerinde okul terki: İlahiyat fakültesinden kayıt sildirenler üzerine fenomenolojik bir araştırma. *Eskiyeni*, 43, 269–288. <https://doi.org/10.37697/eskiyeni.846289>
- Baltacı, A. (2019). Yüksek din ğretiminde okul terki. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 19(2), 593–616. <https://doi.org/10.33420/marife.625466>
- Battin-Pearson, S., Newcomb, M. D., Abbott, R. D., Hill, K. G., Catalano, R. F., & Hawkins, J. D. (2000). Predictors of early high school dropout: A test of five theories. *Journal of Educational Psychology*, 92(3), 568–582. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.92.3.568>
- Blondal, K. S., & Adalbjarnardottir, S. (2014). Parenting in relation to school dropout through student engagement: A longitudinal study. *Journal of Marriage and Family*, 76(4), 778–795. <https://doi.org/10.1111/jomf.12125>
- Blondal, K., & Adalbjarnardottir, S. (2009). Parenting practices and school dropout: A longitudinal study. *Family Therapy*, 36(3), 125–145. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/parenting-practices-school-dropout-longitudinal/docview/213148748/se-2>
- Bykztrk, ř. (2012, Mayıs). rnekleme yöntemleri. <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf> adresinden erişildi.

- Chavez, E., Edwards, R., & Oetting, E. (1989). Mexican American and White American school dropouts' drug use, health status, and involvement in violence. *Public Health Reports*, *104*, 594–604.
- Contreras, D., González, L., Láscar, S., & López, V. (2022). Negative teacher–student and student–student relationships are associated with school dropout: Evidence from a large-scale longitudinal study in Chile. *International Journal of Educational Development*, *91*, 102576. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2022.102576>
- Creswell, J. (2013). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. SAGE Publications.
- Dahir, C., & Cinotti, D. (2018). Dropping out is not an option. *Journal of Educational Leadership and Policy Studies*, *2*(1).
- Davis, K. S., & Dupper, D. R. (2004). Student-teacher relationships. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, *9*(1–2), 179–193. https://doi.org/10.1300/J137v09n01_12
- De Witte, K., Cabus, S., Thyssen, G., Groot, W., & Van den Brink, H. M. (2013). A critical review of the literature on school dropout. *Educational Research Review*, *10*, 13–28. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2013.05.002>
- Dekkers, H., & Claassen, A. (2001). Dropouts-disadvantaged by definition? A study of the perspective of very early school leavers. *Studies in Educational Evaluation*, *27*(4), 341–354. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0191-491X\(01\)00034-7](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0191-491X(01)00034-7)
- Dirik, H. (2020). *Ortaöğretim kurumlarında okul terkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale 18 Mart Üniversitesi.
- Duckenfeld, M., & Reynolds, B. (2013). School climate and dropout prevention. In Dary, T. & Pickeral, T. (Eds.), *School climate practices for implementation and sustainability*. A School Climate Practice Brief, Number 1, New York, NY: National School Climate Center.
- Dupéré, V., Dion, E., Nault-Brière, F., Archambault, I., Leventhal, T., & Lesage, A. (2018). Revisiting the link between depression symptoms and high school dropout: Timing of exposure matters. *Journal of Adolescent Health*, *62*(2), 205–211. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2017.09.024>
- Egyed, C. J., McIntosh, D. E., & Bull, K. S. (1998). School psychologists' perceptions of priorities for dealing with the dropout problem. *Psychology in the Schools*, *35*(2), 153–162. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1520-6807\(199804\)35:2<153:AID-PITS7>3.0.CO;2-Q](https://doi.org/10.1002/(SICI)1520-6807(199804)35:2<153:AID-PITS7>3.0.CO;2-Q)
- Entwisle, D. R., Alexander, K. L., & Olson, L. S. (2004). Temporary as compared to permanent high school dropout. *Social Forces*, *82*(3), 1181–1205. <https://doi.org/10.1353/sof.2004.0036>
- Evans, W. N., Oates, W. E., & Schwab, R. M. (1992). Measuring Peer Group Effects: A Study of Teenage Behavior. *Journal of Political Economy*, *100*(5), 966–991. <https://doi.org/10.1086/261848>
- Fan, W., & Wolters, C. (2014). School motivation and high school dropout: The mediating role of educational expectation. *The British Journal Of Educational Psychology*, *84*, 22–39. <https://doi.org/10.1111/bjep.12002>

- Feric, I., Milas, G., & Rihtar, S. (2010). Reasons and determinants of early school dropout. *Drustvena Istrazivanja*, 19, 621–642.
- Fetler, M. (1989). School dropout rates, academic performance, size, and poverty: Correlates of educational reform. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 11(2), 109–116. <https://doi.org/10.3102/01623737011002109>
- Fortin, L., Marcotte, D., Diallo, T., Potvin, P., & Royer, É. (2013). A multidimensional model of school dropout from an 8-year longitudinal study in a general high school population. *European Journal of Psychology of Education*, 28(2), 563–583. <https://doi.org/10.1007/s10212-012-0129-2>
- Gençtanırım Kurt, D. (2022). ocuklarda ve ergenlerde okul terkinin anlamak ve nlemek. İinde S. Aslan (Ed.), *nleyici rehberlik* (1. Basım). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Giano, Z., Williams, A. L., & Becnel, J. N. (2021). Grade retention and school dropout: Comparing specific grade levels across childhood and early adolescence. *The Journal of Early Adolescence*, 42(1), 33–57. <https://doi.org/10.1177/02724316211010332>
- Işık, ř. (Ed.). (2020). *Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik* (1. Baskı). Pegem Akademi.
- Karapür, ř., & Gökgöz, B. (2017). *Erken okul terkinin azaltılmasına yönelik AB lkeleri ile Türkiye'deki politikalar ve önlemlerin karşılaştırılması ve okul eğitimi projelerinin bu kapsamdaki rolü* (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı.
- Knesting, K. (2008). Students at risk for school dropout: Supporting their persistence. *Preventing School Failure*, 52, 3–10. <https://doi.org/10.3200/PSFL.52.4.3-10>
- Koc, M., Zorbaz, O., & Demirtas-Zorbaz, S. (2020). Has the ship sailed? The causes and consequences of school dropout from an ecological viewpoint. *Social Psychology of Education*, 23(5), 1149–1171. <https://doi.org/10.1007/s11218-020-09568-w>
- Kwon, T. (2020). Social stigma, ego-resilience, and depressive symptoms in adolescent school dropouts. *Journal of Adolescence*, 85, 153–163. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2020.11.005>
- Lessard, A., Poirier, M., & Fortin, L. (2010). Student-teacher relationship: A protective factor against school dropout? *Innovation and Creativity in Education*, 2(2), 1636–1643. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.250>
- Lester, S. (1999). An introduction to phenomenological research. *Stan Lester Developments*, Taunton. <http://www.sld.demon.co.uk/resmethy.pdf>
- Lune, H., & Berg, B. L. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences* (9th Ed.). Pearson.
- Mahoney, J. L. (2018). School dropout. In M. H. Bornstein (General Ed.) and M. E. Arterberry, K. L. Fingerman, and J. E. Landsford (Eds.), *The SAGE encyclopedia of lifespan human development* (pp. 1889–1891). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- McCaul, E. J., Donaldson, G. A., Coladarcı, T., & Davis, W. E. (1992). Consequences of dropping out of school: Findings from high school and beyond. *The Journal of Educational Research*, 85(4), 198–207. <http://www.jstor.org/stable/27540476>

- McWhirter, J. J., McWhirter, B. T., McWhirter, A. M., & McWhirter, E. H. (2004). *At-risk youth: A comprehensive response*. (Ss. Xxii, 353). Thomson Brooks/Cole Publishing Co.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis (2nd edition)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nattinger, M. C. (2011). Book Review: Belfield, C., & Levin, H. M. (Eds.). (2007). The price we pay: Economic and social consequences of inadequate education. Washington, DC: Brookings Institution Press. *Education and Urban Society*, 43(5), 642–645. <https://doi.org/10.1177/0013124510380722>
- Oakland, T. (1992). School dropouts: Characteristics and prevention. *Applied & Preventive Psychology*, 1(4), 201–208. [https://doi.org/10.1016/S0962-1849\(05\)80126-X](https://doi.org/10.1016/S0962-1849(05)80126-X)
- Öğülmüş, S., Aypay, A., Taşpınar, M., Çabuk Kaya, N., Varçın, R., Pişkin, M., Çınkır, Ş., Sever, M., Önen, E., Ekşisu, M., & Çam, Z. (2013). *Ortaöğretimde sınıf tekrarı, okul terk sebepleri ve örgün eğitim dışında kalan çocuklar politika öneri raporu*. Millî Eğitim Bakanlığı ve UNICEF.
- Özer, A., Gençtanırım, D., & Ergene, T. (2011). Türk lise öğrencilerinde okul terkinin yordanması: Aracı ve etkileşim değişkenleri ile bir model testi. *Education in Science: The Bulletin of the Association for Science Education*, 36(161), 302–317.
- Parviainen, M., Aunola, K., Torppa, M., Poikkeus, A.-M., & Vasalampi, K. (2020). Symptoms of psychological ill-being and school dropout intentions among upper secondary education students: A person-centered approach. *Learning and Individual Differences*, 80, 101853. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2020.101853>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative evaluation and research methods (4th Ed.)*. Sage Publications.
- Quiroga, C. V., Janosz, M., Bisset, S., & Morin, A. J. S. (2013). Early adolescent depression symptoms and school dropout: Mediating processes involving self-reported academic competence and achievement. *Journal of Educational Psychology*, 105(2), 552–560. <https://doi.org/10.1037/a0031524>
- Ramsdal, G. H., & Wynn, R. (2022). Theoretical basis for a group intervention aimed at preventing high school dropout: The case of ‘guttas campus’. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(24), 17025. <https://doi.org/10.3390/ijerph192417025>
- Ramsdal, G. H., Bergvik, S., & Wynn, R. (2018). Long-term dropout from school and work and mental health in young adults in Norway: A qualitative interview-based study. *Cogent Psychology*, 5(1), 1455365. <https://doi.org/10.1080/23311908.2018.1455365>
- Ream, R. K., & Rumberger, R. W. (2008). Student engagement, peer social capital, and school dropout among Mexican American and non-Latino White students. *Sociology of Education*, 81(2), 109–139. <https://doi.org/10.1177/003804070808100201>
- Reyhner, J. (1992). Plans for dropout prevention and special school support services for American Indian and Alaska Native students. Washington, DC: U.S. Department of Education's Indian Nations At-Risk Task Force. Retrieved from <http://jan.ucc.nau.edu/~jar/INAR.html>

- Ricard, N. C., & Pelletier, L. G. (2016). Dropping out of high school: The role of parent and teacher self-determination support, reciprocal friendships and academic motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 44–45, 32–40. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2015.12.003>
- Rosenthal, B. S. (1998). Non-school correlates of dropout: An integrative review of the literature. *Children and Youth Services Review*, 20(5), 413–433. [https://doi.org/10.1016/S0190-7409\(98\)00015-2](https://doi.org/10.1016/S0190-7409(98)00015-2)
- Rumberger, R. W., & Lim, S. A. (2008). Why students drop out of school: A review of 25 years of research. Santa Barbara, CA: California Dropout Research Project.
- Rumberger, R. W. (1987). High school dropouts: A review of issues and evidence. *Review of Educational Research*, 57(2), 101–121. <https://doi.org/10.3102/00346543057002101>
- Speer, J. D. (2016). Wages, hours, and the school to work transition: The consequences of leaving school in a recession for less educated men. *The B. E. Journal of Economic Analysis & Policy*, 16(1), 97–124. <https://doi.org/10.1515/bejeap-2015-0054>
- Sunar, S. (2021). *Eğitim değerlendirme raporu*. Türk Eğitim Derneği (TED): Ankara.
- Syvetsen, M., Vasantharajan, S., Moth, T., Enger, U., & Koht, J. (2020). Predictors of high school dropout, anxiety, and depression in genetic generalized epilepsy. *Epilepsia Open*, 5(4), 611–615. <https://doi.org/10.1002/epi4.12434>
- Şahin, Ş., Arseven, Z., & Kılıç, A. (2016). Causes of student absenteeism and school dropouts. *International Journal of Instruction*, 9, 195–210. <https://doi.org/10.12973/iji.2016.9115a>
- Şimşek, H. (2011). Lise öğrencilerinde okulu bırakma eğilimi ve nedenleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 27–47.
- Tas, A. I., Selvitopu, A., Bora, V., & Demirkaya, Y. (2013). Reasons for dropout for vocational high school students. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13, 1561–1565.
- Tutar, H., & Erdem, A. (2020). *Örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve SPSS uygulamaları* (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Warren, J. R., & Lee, J. C. (2003). The impact of adolescent employment on high school dropout: Differences by individual and labor-market characteristics. *Social Science Research*, 32(1), 98–128. [https://doi.org/10.1016/S0049-089X\(02\)00021-2](https://doi.org/10.1016/S0049-089X(02)00021-2)
- White, S. W., & Kelly, F. D. (2010). The School Counselor's Role in School Dropout Prevention. *Journal of Counseling & Development*, 88(2), 227–235. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2010.tb00014.x>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yorđun, A. (2014). *Lise öğrencilerinde okul terk riskinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Zorbaz, O., & Özer, A. (2020). Okul terk riskini etkileyen öğrenci özellikleri, bir okuldan diğerine farklı mıdır? *Eğitim ve Bilim*, 45(202), 191–210. doi: <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2020.8266>

Yazarlar Hakkında / About Authors

Yazarlar.

Salih Emiroğlu. (Yazışmalardan sorumlu yazar), Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye. E-posta: emiroglusalih1@gmail.com

Dilek Gençtanırım Kurt. Prof. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Kırşehir, Türkiye. E-posta: dgenctanirim@ahievran.edu.tr

Authors.

Salih Emiroğlu. (Correspondence author), Master Student, Kırşehir Ahi Evran University, Kırşehir, Türkiye. E-mail: emiroglusalih1@gmail.com

Dilek Gençtanırım Kurt. Prof. Dr. Kırşehir Ahi Evran University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Program of Guidance and Psychological Counseling, Kırşehir, Türkiye. E-mail: dgenctanirim@ahievran.edu.tr

(Bu araştırma 13-15 Haziran 2022 tarihinde gerçekleştirilen 23. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.)

(This research was presented as an oral presentation at the 23rd International Psychological Counseling and Guidance Congress held on 13-15 June 2022.)

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.
No conflict of interest was reported by the authors.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.
No funding has been received.

ORCID

Salih EMİROĞLU <https://orcid.org/0000-0002-4677-2909>

Dilek GENÇTANIRIM KURT <http://orcid.org/0000-0002-3718-6158>

Extended Abstract

Perspective of Psychological Counselors about School Dropout

Introduction: School dropout, which is defined as individuals who leave the education and training programs, they have started, without graduating/getting a diploma, is seen as a matter that is frequently encountered in Türkiye and other countries and needs to be intervened. It is noted that counselors working in schools play a crucial role in both prevention and intervention in the problem of school dropout. Therefore, the opinions and experiences of counselors working in schools are important to better understand this problem in depth. In addition, dropout is most common in high schools. From this point of view, this study aims to identify the risk factors related to the problem of school dropout and the protective factors in school dropout, within the framework of the opinions of counselors working in high schools.

Method: The research was conducted in phenomenological design in qualitative research designs. The research was conducted with a total of 28 counselors, 16 male and 12 female. The participants were selected among the counselors working in high schools in different provinces, using the criterion sampling method, one of the methods of purposive sampling. In the study, the criterion was that the psychological counselors had previously encountered school dropout. A personal information form and an interview form developed by the researchers were used as data collection tools. The interviews were recorded and their transcripts were written. The content analysis method was used in the analysis of the data obtained.

Results: Within the opinions of school psychological counselors, four main themes such as “Individual Factors,” “Family Factors,” “School Related Factors,” and “Social Factors” and 11 subthemes related to these main themes were identified. Finally, the protective factors in school dropout were grouped under the themes of " School-related Factors" and " Family Originated Factors" according to the opinions of school counselors.

Discussion & Conclusion: Individual factors that psychological counselors stated as risk factors for school dropout; lack of motivation, peer relationships, health problems and academic factors. Family risk factors: Family structure, family history, and negative parental attitudes. School-related factors were determined as negative school climate and school type. Social factors were identified as cultural norms and employment opportunities. Regarding the other problem situation, it was found that psychological counseling and guidance services provided in schools and teacher support, family based family support and family involvement were protective factors against school dropout.